

Kulturdepartementet  
ved Lars Audun Granly  
ekspedisjonsjef  
[postmottak@kud.dep.no](mailto:postmottak@kud.dep.no)

Kirkenes, 22. august 2016

Innspill til "Kunsten og kulturens kraft i hverdagsintegrasjonen."

## INNLEDNING

Prosjektorganisasjonen Pikene på Broen ble startet i 1996 som en idealistisk gruppe av 5 kvinner fra Kirkenes og ble et idealistisk AS i 2001. I dag er vi 7,5 ansatte som jobber på helårsbasis med kuratering og produksjon av kunst og kulturprosjekter i Barentsregionen med hovedvekt på Kirkenes, hvor vi har vår base.

Det underliggende motivet for våre prosjekter, har hele tiden vært brobygging over grenser og designing av møteplasser for kompetanseutveksling, nettverking og samarbeide, i tillegg til ønsket om bedre forståelse, toleranse og trivsel for de mange store og små som bor i vårt multikulturelle samfunn.

I Kirkenes har det historisk bodd flere etniske grupper sammen. Kirkenes kan også på mange måter over generasjoner betraktes som en flyktningekommune, med stor finsk innvandring, tilflytting fra fattige kår sørpå og en enorm flyktningetilstrømming i nyere tid. Samfunnet her er blitt mer og mer multikulturelt, med mellom 70 og 80 nasjonaliteter. Etter Sovjetunionens fall og åpnere grenser mot Russland fra begynnelsen av 90- tallet, har også innvandringen av russiske innbyggere til kommunen, i tillegg til økt trafikk over grensen med et stort antall russiske besøkende og russiske næringsaktører, økt betraktelig.

Pikene på Broen er et resultat av en omstillingsprosess som ble satt i gang før hjørnesteinsbedriften AS Sydvaranger, etter lengre tids nedtrapping, ble avviklet i 1996. Samtidig ble det mer kommunikasjon og næringssamarbeidet øst- vest, og strømmen av flyktninger fra Europa førte til etablering av transittmottak + to flyktningmottak i vår kommune Sør-Varanger før midten av 90-tallet.

Nå er kommunen igjen i en omstillingsfase. Etter flere år med ny drift av gruva fra 2009, har den igjen gått konkurs og mange har mistet jobben. Samtidig opplever vi en endring mht samarbeidet øst- vest på grunn av Russlands annektering av Krim, vestens sanksjoner og rubelens lave verdi. Antallet norsk/ russiske grensepasseringer har gått drastisk ned. I tillegg kom det høsten 2015 5000 flyktninger fra Syria og mange andre land, over den norsk-russiske grensen på Storskog. Alt dette har vært og er svært krevende for samfunnet her.

Pikene på Broens prosjekter er ikke blitt mindre aktuelle med de nye endringene som skjer her nå. Det å skape møteplasser for dialog/polylog og utveksling av så vel kunnskap som tenkesett og levemåte, med kunsten og kulturen som fundament, er like betydningsfullt i dag. Det at folk forstår hverandre over

grenser og på tvers av kulturelle skiller, er en viktig forutsetning for trivsel og vekst i ethvert samfunn, og ikke minst viktig for at man skal oppnå gode bærekraftige fellesløsninger.

#### PIKENE PÅ BROENS PROSJEKTER.

PB s største prosjekt er den internasjonale, grenseoverskridende vinterfestivalen Barents Spektakel, som foregår på Kirkenes hver februar (siden 2004). Festivalen er temabasert og bygger de ulike kunst og kulturdelene opp rundt et årlig samfunnsaktuelt tema som kommenteres på ulike måter av kunstnere, forskere, politikere og vanlige folk.

Gjennom årene har utviklingen i nord på den måten vært gjenstand for refleksjoner, debatter, ny kunstproduksjon og ulike formidlingstiltak. På den måten har de "alternative stemmene" sluppet til. Ikke bare de som vanligvis inviteres på et nordområdeseminar, men også alle vi andre; ulike mennesker som bor og vil skape seg en fremtid her.

Grunnlaget for festivalen har blitt lagt igjennom vårt residencyprogram BAR International, hvor ca 50 kunstnere fra ulike genre hvert år (siden 2004) har kommet på besøk og samarbeidet i grupper på tvers av genre og kulturer om research og utvikling av nye innovative prosjekter som ofte har hatt festivalen som formidlingsarena. Den profesjonelle samtidskunsten og de profesjonelle samtidskunstnerne i Barentsområdet utgjør den største delen av våre residencygjester. Men kunstnerne rekrutteres også fra sentra i Barentslandene, eller fra andre regioner, ettersom det passer med tema og kunstneres praksis.

Gjestene i programmet får input når de er her fra mange ulike sektorer, og ut av det kommer det ulike typer aktuelle outputs for et allment publikum både i besøksperioden og under festivalen og andre events i Pikenes regi. Kunstnerne er med på å skape arenaer hvor andre kan ta del; så som skolesekkprosjekter for barn og unge, barentsworkshops for ungdom fra regionen, Internasjonal Solfest hvor alle kulturene i kommunen presenteres med visninger fra scenen eller gjennom de deiligste matretter og kaker, Transborder Cafeer som på ulike måter kommenterer alt fra frihet til fiskeoppdrett for ulike publikummere som også kan ta del i diskusjonen, etc.

Det hjelper ikke å lage møteplasser på tvers av kulturer dersom bare en gruppe mennesker kommer. Vi jobber systematisk med rekruttering. For å sikre rekruttering av for eksempel både et norsk og russisk publikum, så sørger vi for å invitere både norske og russiske kunstnere eller bands som opptre på samme scene. Det må skje noe der som nordmenn kan være stolte av og kjenne seg igjen i og som russere kan være stolte av og kjenne seg igjen i. Enkelt sagt! På den måten bygger vi opp uformelle møteplasser i alt fra svømmehallen med musikk på bassengkanten til den vanlige konsertscenen. Og når et tema debatteres på Transborder Cafeer, så er det ikke bare norske med, men russiske fagfolk og politikere, eller syriske, bosniske osv osv. Det handler om utveksling av meninger, kunnskap og opplevelser. Noe er kjent, noe er nytt.

Kunsten og kulturprosjektene formidles i utradisjonelle settinger, som i en nedlagt industrihall, et kjøpesenter, en idrettsarena, et gatehjørne, en pub, et hustak, på kaia, i båten, i gruva, på skipshallen, i skolene, på transittmottaket, osv. Folk kommer i stort antall fordi barrieren er liten. Selv de smaleste

prosjekter er godt besøkt. Folk blir vant til forskjellighet, til å oppleve "rare" ting, til toleranse for de andre, til uventede situasjoner. De blir vant til at det umulige er mulig og at "den andre" er ganske lik dem selv. Ungene synes det er spennende å få ta del i slike "kunstnerstyrte" kunst og kulturprosjekter, og utvikler stor toleranse for det ukjente. Russiske og norske barn og unge løser kreative problemer i fellesskap, slik at språket er underordnet, og det oppstår vennskap for livet.

Under gjennomføringen av festivalen, er det ikke bare de enkelte kunst og kulturprosjekter som har grenseoverskridende tilnærming hva gjelder sammensetning av gruppen og en innovativ tilnærming til prosess, produksjon og arena. Vi har også en bevisst tilnærming til dette i det organisatoriske arbeidet. Vi inviterer aktører fra Russland og Finland til å samarbeide med oss når det gjelder gjennomføringen. Og vi har etter hvert begynt å bli invitert til dem. Dermed utveksler vi erfaringer med det profesjonelle feltet over grenser. Og vi inviterer unge frivillige fra både Norge og Russland sånn at det knyttes nye vennskap over grensen mens de jobber på festival.

Vårt Residencyprogram BAR International er bevegelig. Det vil si, vi tar kunstnerne med til andre steder i Barentsregionen etter behov, for at de skal få mest mulig ut av researchoppholdet sett i forhold til deres egen praksis. Dermed fanges det opp likheter og ulikheter i området som igjen reflekteres i den nye kunstproduksjonen. Ofte involveres flere lokale samfunn, og det lages sosiale kunstprosjekter som knytter hele samfunn sammen over grenser.

Vi sjekker opp hva som foregår i regionen av ulike arrangementer i regi av andre sektorer, konferanser, næringslivsseminarer etc. Så ser vi på om vi kan koordinere noen av våre kunst og kultur aktiviteter med dette, sånn at begge arrangementer får gode synergier som resultat, når ut til et bredere publikum og får større mediedekning. Og sånn at de refleksjonene som de ulike kunstprosjektene legger til rette for, også når inn til konferansedeltakerne som ofte er premissleverandører for utviklingen på sitt felt. Under festivalen samarbeider vi for eksempel med Kirkeneskonferansen og har rekordstor mediedekning fra nasjonale og internasjonale journalister og fotografer nettopp fordi vi står sammen. ( På det meste ca 90 akkrediterte på festivalen). Det igjen skaper positive ringvirkninger med økt publikumsoppslutning.

Nå er vi i gang med prosjektering og ombygging av leide lokaler i Gågata i Kirkenes til et visnings, prosjekt og dialogrom med støtte fra Finnmark Fylkeskommunes Spillemidler for Kulturbygg og NKR's Rom for Kunst program. Med dette stedet vil vi mer systematisk kunne legge til rette for utveksling og dialog mellom ulike grupper på helårsbasis.

Det å få mulighet til å møtes, til utveksling av kunnskap, til å bli sett og hørt på lik linje med alle de andre, til å bli verdsatt for det du er, er en forutsetning for god integrering. De møteplassene vi designer innen festivalen, Triennaleprosjekter, Transborder Cafeer, Hadet på Badet arrangementer, på vårt nye sted som vil ha navnet TERMINAL B, osv, er gode, grenseoverskridende, likeverdige møteplasser skapt av profesjonelle samtidskunstnere og kulturarbeidere i samarbeide med oss. Vi har tro på at slike arrangementer på sikt skaper bedre samfunn og mer inkludering i hverdagen.

Inger Blix Kvammen  
seniorrådgiver  
Pikene på Broen